

Hodnocení diplomové práce Kláry Volkové „Na čekanou – Poslední leč“

Mgr.A. Lenka Klodová, Ph.D.

Klára Volková svými díly od vstupu na FAVU po bakalářském studiu na pedagogické fakultě v Ústí nad Labem vzbuzuje mimořádnou pozornost. Její práce „Tichá pošta“ z roku 2011 byla součástí souboru, který reprezentoval FAVU v expozici Muzea mladého umění /AMOYA/ v Praze. Práce „Moje zahrádka“ byla součástí výstavní koncepce kurátora F. Kowolovského pro výstavu „Úniková zóna“ v rámci projektu Hi5 a byla též publikována v médiích /Sedmá generace, Respekt/.

Co je příčinou tohoto zájmu? První tajemství síly Klářiny tvorby spočívá ve volbě tématu. V práci „Tichá pošta“ se sice zabývala rodinnou historií, ale „Moje zahrádka“ a diplomová práce se již vážou na silné téma venkovského hřbitova, na téma smrti, vzpomínek a zapomínání a tradice v mezilidských vztazích obecně. Klářina práce bývá mnohdy hodnocena jako morbidní, mnozí v jejím zájmu o hroby, hřbitovní prostředí a mrtvé lidi nachází pikantní momenty. Tyto momenty k výtvarnému umění historicky patří.

Setkání se smrtí, s mrtvým člověkem je jedním ze stěžejních životních zážitků, které bývají označovány termínem „abject“, /podobnými může být zkušenost s výkaly, se špínou, s extrémní tělesností/. „Abject“ podle Julie Kristevy je věc, místo, zkušenost mezi objektem a subjektem, oblast, ve které se skrývá většina taboo, kde se testuje platnost symbolických řádů osobním traumatickým zážitkem. Tato vrstva lidské zkušenosti již byla výtvarným uměním poměrně důkladně zkoumaná /viz např. autoři prezentovaní na výstavě Dekadence Now/a je již ověřeno, že je také divácky atraktivní. Tohle je uměleckohistorický základ, na kterém Klára svá díla staví. Ale zároveň toto hlubinně lidské a zároveň nelidské téma převádí do prostředí českého venkova, na vesnický hřbitov, jako namalovaný od Josefa Lady.

Druhý pilíř působivosti její tvorby spočívá v záměrné práci s největší mánií současné doby, se zálibou v „reality show“. V současné době nabývá na velké hodnotě každá autentická informace, každý byt banální, ale hlavně skutečný detail dostává přednost před velkými utopickými ideály a ideami. Tato tendence má dva rozměry. Jeden může být hrozivý, popsán Michelelem Foucaultem jako narůstající nepersonifikovaná moc, která se posiluje detailním popisným věděním, ale druhý rozměr může být vnímán naopak velice lidsky, jako obyčejný prohlubující se lidský zájem. Hranice mezi oběma tendencemi je velmi úzká, je to hranice mezi důvěrou a zneužitím.

Popis obou pilířů myslím zcela jasně vysvětluje, proč považuji díla Kláry za velmi silná s velkým potenciálem do budoucna. Stojí na hraně, kde se přehodnocují koncepty, jako je autentická lidskost, kulturní a tradiční zvyklosti a meze, kdy tyto zvyklosti lidskost modulují a kdy už ji omezují. Klára stojí ve své tvorbě na pozici, za kterou se dříve upalovalo.

Proces tvorby diplomové práce byl nesmírně zajímavý především z hlediska zkoumání vztahu konceptu a konečného výtvarného výstupu. Většinu času určeného pro tvorbu se rozvíjel vztah mezi autorkou a vyhlédnutými „objekty“,

dvěma návštěvnicemi hřbitova. Probíhal velmi napínavý postupný proces, kdy se Klára nenásilně dostávala stále blíže k oněm osobám a snažila se získat informace o jejich zesnulém. Materiály, které od nich nosila, vyrážely dech svou skutečností a hloubkou osobních tragédií – fotografie z pohřbu tragicky usmrceného dítěte, i šťastné záběry rodinné, originální dokumenty. Znovu a znovu se nastolovala otázka, jak projekt prezentovat a co je vlastně tím základem uměleckého díla? Je jím sběr autentických dat, přenesení venkovského hřbitova nebo sociální komunikační akce autorky? Je to prodloužení života zesnulých tím, že se o nich v našich hlavách vytvoří nové, byť uměleckým projektem mutované vzpomínky? Nebo má ta akce největší význam pro pozůstalé, kterým dala možnost o svých blízkých mluvit? Instalace, která je výsledkem Klářiny umělecké a lidsky empatické schopnosti, nám umožní si tyto otázky klást i nadále. Umělecký projekt se sice ve své formě blíží sociologickému sběru dat, ve svých výsledcích si ale může dovolit neobjektivizovat, nesumarizovat, neuzavírat, může zůstat velice lidským a jedinečným.

Navrhované hodnocení A

Ve Sluhách 12.5.2013